

Latvijas Republikas tiesībsargs

Baznīcas iela 25, Rīga, LV-1010, tālr.: 67686768, fakss: 67244074, e-pasts: tiesibsargs@tiesibsargs.lv, www.tiesibsargs.lv

Rīgā

2019. gada 8. februārī Nr. 1-6/2

Uz 25.01.2019. Nr.1-04/54-pav

**Latvijas Republikas Satversmes tiesas
tiesnesim Arturam Kučam**
e-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

Par viedokli lietā Nr. 2018-21-01

2019. gada 28. janvārī Latvijas Republikas tiesībsargs (turpmāk – tiesībsargs) saņēma Latvijas Republikas Satversmes tiesas (turpmāk – Satversmes tiesa) tiesneša Artura Kuča 2019. gada 25. janvāra lēmumu, ar kuru tiesībsargs atzīts par pieaicināto personu lietā Nr. 2018-21-01 “Par Valsts sociālo pabalstu likuma 4. panta pirmās daļas un 20. panta pirmās daļas 2. punkta, ciktāl tas attiecas uz atlīdzības par aizbildņa pienākumu pildīšanu, atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91 un 109. pantam” (turpmāk – lieta Nr. 2018-21-01), kas ierosināta uz Augstākās tiesas Administratīvo lietu departamenta (turpmāk – pieteikuma iesniedzējs) pieteikuma pamata. Ar šo lēmumu tiesībsargs ir uzaicināts rakstveidā izteikt viedokli par Valsts sociālo pabalstu likuma 4. panta pirmās daļas un 20. panta pirmās daļas 2. punkta, ciktāl tas attiecas uz atlīdzības par aizbildņa pienākumu pildīšanu, (turpmāk – apstrīdētās normas) atbilstību Latvijas Republikas Satversmes 91. un 109. pantam un citiem jautājumiem, kuriem pēc tiesībsarga ieskata varētu būt nozīme lietā.

Izvērtējot lēmumam pievienoto pieteikumu un Saeimas atbildes rakstu, tiesībsargs sniedz šādu viedokli.

[1] Valsts sociālo pabalstu likuma 4. panta pirmā daļa noteic, ka tiesības uz valsts sociālajiem pabalstiem ir Latvijas pilsoņiem, nepilsoņiem, ārvalstniekiem un bezvalstniekiem, kuriem piešķirts personas kods un kuri pastāvīgi dzīvo Latvijas teritorijā. Savukārt šā likuma 20. panta pirmās daļas 2. punkts noteic, ka regulāri izmaksājamo valsts sociālo pabalstu izmaksu pārtrauc, ja pabalsta saņēmējs vai bērns, par kuru tiek maksāts pabalsts, izbrauc no Latvijas Republikas uz pastāvīgu dzīvi ārvalstī.

No minētajām normām izriet, ka atlīdzību par aizbildņa pienākuma pildīšanu var saņemt vienīgi Latvijas teritorijā pastāvīgi dzīvojošas personas.

[2] Lai gan Saeima lūdz tiesvedību lietā izbeigt, tiesībsarga ieskatā apstrīdēto normu atbilstība Satversmes 91. un 109. pantam ir vērtējama pēc būtības, jo, pirmkārt, likumprojekts “Grozījumi Valsts sociālo pabalstu likumā”, kas citastarp paredz grozīt

apstrīdētās normas, (turpmāk – likumprojekts) vēl nav pieņemts likumā noteiktajā kārtībā¹, otrkārt, ja arī likumprojekts līdz lietas izskatīšanai tiks pieņemts, attiecībā uz pieteicēju administratīvajā lietā Nr. SKA-300/2018; A420228514 apstrīdētās normas tiek piemērotas pirms attiecīgo grozījumu pieņemšanas, tādējādi radot sekas, kas aizskar Satversmē nostiprinātās tiesības.

Tiesībsargs nepiekrīt Saeimas paustajam viedoklim, ka lietā Nr. 2018-21-01 tiesvedība ir izbeidzama, jo tādējādi nebūs iespējams panākt taisnīgu tiesisko attiecību noregulējumu attiecībā uz personām, kuras uzsākušas savu tiesību aizsardzību. Administratīvā procesa likuma 250. panta otrās daļas pirmajā teikumā ir nostiprināts un tiesību zinātnē konkretizēts, ka Latvijas administratīvajam procesam tiesā ir raksturīgs tāds materiālo tiesību normu piemērošanas princips, ka tiesa, vērtējot nelabvēlīga administratīvā akta tiesiskumu, piemēro tās materiālo tiesību normas, kuras bija spēkā šā administratīvā akta izdošanas brīdī.²

[3] Tiesībsargs piekrīt pieteikuma iesniedzēja viedoklim, ka nav objektīva un saprātīga pamata atšķirīgai attieksmei pret aizbildņiem un bērniem atkarībā no tā, vai viņi dzīvo Latvijā vai ārvalstīs.

Apstrīdēto normu neatbilstību Satversmes 91. un 109. pantam ir atzinusi arī Saeima, norādot, ka Ministru kabinetā ir iesniegts likumprojekts, kas citastarp paredz grozīt apstrīdētās normas, nosakot, ka aizbildņim turpmāk būs iespēja saņemt atlīdzību par aizbildņa pienākumu pildīšanu arī gadījumos, ja viņš ar aizbilstamo pastāvīgi dzīvos ārvalstī. Saeima atbildes rakstā norāda, ka pārceļšanās uz pastāvīgu dzīvi ārvalstī nemaina aizbildņa pienākumu rūpēties par aizbilstamo un viņa interešu aizsardzību. Turklāt Likumprojekta “Grozījumi Valsts sociālo pabalstu likumā” sākotnējās ietekmes novērtējuma ziņojumā (anotācija) ir tieši norādīts, ka likumprojekta izstrāde ir saistīta ar Satversmes tiesā ierosināto lietu Nr. 2018-21-01.

Ievērojot iepriekš minēto, tiesībsargs uzskata, ka apstrīdētās tiesību normas neatbilst Satversmes 91. un 109. pantam.

Ar cieņu
tiesībsargs

J.Jansons

---

¹ Likumprojekts “Grozījumi Valsts sociālo pabalstu likumā” 2018. gada 13. decembrī ir izsludināts Valsts sekretāru sanāksmē un nodots saskaņošanai atbildīgajām iestādēm. Sk. Valsts sekretāru 2018. gada 13. decembra sanāksmes protokola Nr. 49 18§, <http://tap.mk.gov.lv/mk/vsssanaksmes/saraksts/protokols/?protokols=2018-12-13#18>.

² Onževs M. Tiesību normu laika aspekti tiesiskā un demokrātiskā valstī. Rīga: Latvijas Vēstnesis, 2016, 58.–59.lpp. Sk. arī Satversmes tiesas 2018.gada 20.jūnija lēmumu par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr.2017-19-01.